

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

8 listopada 2024 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Monika Koba (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Dariusz Dończyk

SSN Karol Weitz

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym 8 listopada 2024 r. w Warszawie
skargi kasacyjnej W. spółki akcyjnej w W. (poprzednio P. spółka akcyjna w W.)
od wyroku Sądu Apelacyjnego w Gdańsku
z 3 czerwca 2020 r., I ACa 555/19,
w sprawie z powództwa P.W.
przeciwko W. spółce akcyjnej w W. (poprzednio P. spółka akcyjna w W.)
o zapłatę,

1. oddała skargę kasacyjną,

2. zasądza od pozwanej na rzecz powoda kwotę 5400 (pięć tysięcy czterysta) złotych tytułem kosztów postępowania kasacyjnego z odsetkami w wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie za czas po upływie tygodnia od dnia doręczenia pozwanej odpisu niniejszego wyroku do dnia zapłaty.

Dariusz Dończyk
[A.T.]

Monika Koba

Karol Weitz

UZASADNIENIE

Wyrokiem z 8 lutego 2019 r. Sąd Okręgowy w Gdańsku zasądził od pozwanej P. spółki akcyjnej w W. (obecnie W. spółka akcyjna w W. - dalej także jako: „Spółka”) na rzecz powoda P.W. kwotę 1 200 000 zł z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od 13 stycznia 2016 r. tytułem odszkodowania w związku ze złożoną rezygnacją z pełnienia funkcji członka zarządu pozwanej. Wyrokiem z 3 czerwca 2020 r. Sąd Apelacyjny w Gdańsku - orzekając na skutek apelacji pozwanej - oddalił apelację, dzieląc ustalenia faktyczne i oceny prawne Sądu Okręgowego.

Z poczynionych w sprawie ustaleń wynika, że pozwana jest notowaną na Giełdzie Papierów Wartościowych w Warszawie spółką akcyjną działającą w branży deweloperskiej, wchodzącą w skład grupy kapitałowej P. (...). Rada Nadzorcza pozwanej (dalej także jako: „Rada”) działa na podstawie statutu, oraz począwszy od 5 lutego 2014 r. Regulaminu. Zgodnie z jego § 7 głosowanie na posiedzeniu Rady odbywa się w trybie jawnym, z wyjątkiem głosowania w sprawach osobowych. Tajne głosowanie zarządza się także na wniosek choćby jednego z głosujących członków Rady. Stosownie zaś do § 13 składanie oświadczeń w imieniu Rady, jak również podpisywanie dokumentów czy odpisów, należy do obowiązków przewodniczącego Rady lub w razie jego nieobecności wiceprzewodniczącego, a w czasie ich nieobecności do obowiązków innego członka Rady wskazanego przez przewodniczącego.

Powód P.W. był zatrudniony w Spółce na podstawie umowy o pracę na czas nieokreślony od 16 czerwca 2005 r.; 1 listopada 2007 r. został powołany do składu zarządu na stanowisko wiceprezesa. Zawarta wówczas umowa o pracę była ośmiokrotnie modyfikowana w drodze kolejnych aneksów. Aneks z 24 lipca 2008 r. wprowadził między innymi zmiany dotyczące § 11 ust. 3 umowy. Uzgodniono, że w przypadku, gdy mandat powoda jako członka zarządu wygaśnie przed datą odbycia walnego zgromadzenia zatwierdzającego sprawozdanie finansowe spółki za rok obrotowy 2010 i nie zostanie powołany do składu zarządu na następną kadencję lub zostanie odwołany z pełnienia funkcji członka zarządu w trakcie trwania kadencji, umowa wygaśnie, a Spółka w ciągu 14 dni od tego zdarzenia wypłaci mu odszkodowanie równe jego dwunastomiesięcznemu wynagrodzeniu.

8 listopada 2012 r. Rada powierzyła powodowi pełnienie funkcji prezesa zarządu z miesięcznym wynagrodzeniem 85 0000 zł brutto; ostatecznie na mocy kolejnych aneksów podwyższonym do kwoty 100 000 zł brutto. Uchwałą nr [...] /2014 z 14 maja 2014 r. Rada powołała powoda na funkcję prezesa zarządu na kolejną kadencję (2014 – 2017). 10 grudnia 2015 r. z inicjatywy przedstawicieli jednego z akcjonariuszy doszło do spotkania, na którym członkowie zarządu pozwanej zostali poinformowani, że w najbliższym czasie planowana jest zmiana składu zarządu, a ich odwołanie jest przesądzone i planowane na 14 grudnia 2015 r.

14 grudnia 2015 r. odbyło się posiedzenie Rady Nadzorczej, w trakcie, którego doszło do zmodyfikowania umowy o pracę powoda aneksem nr 8 podpisanym przez przewodniczącego Rady, który został uprzednio do tego upoważniony uchwałą Rady. Strony ustaliły, że odszkodowanie nie będzie przysługiwać pracownikowi, jeżeli wygaśnięcie jego mandatu jako członka zarządu nastąpi z powodu okoliczności leżących po stronie pracownika, w szczególności z jego winy lub na jego wniosek, jak również, gdy rozwiązanie umowy nastąpi z winy pracownika, z wyjątkiem sytuacji, w której złoży rezygnację z pełnienia funkcji członka zarządu w terminie do 31 grudnia 2015 r.

W tym samym dniu powód złożył rezygnację z pełnienia funkcji członka zarządu, co nastąpiło w obecności i za aprobatą wszystkich członków Rady. 15 grudnia 2015 r. Rada ogłosiła komunikat prasowy informując o zmianach w zarządzie Spółki. 14 grudnia 2015 r. powołała natomiast z dniem 15 grudnia 2015 r. do składu zarządu w ramach aktualnej kadencji J.K. i J.K., a z dniem 1 lutego 2016 r. D.K. na funkcję prezesa zarządu. Jednocześnie poinformowała, że P.W. złożył rezygnację z funkcji ze skutkiem na 31 grudnia 2015 r.

23 grudnia 2015 r. doszło do spotkania z udziałem powoda i T. S. oraz przedstawicieli Rady C.D. i J.B., w obecności nowopowołanych członków zarządu. W jego toku powodowi zaproponowano rezygnację z połowy przysługujących mu świadczeń związanych z zakończeniem pełnienia funkcji i zatrudnienia poprzez rezygnację z wynagrodzenia za zakaz konkurencji, należnych ekwiwalentów za niewykorzystany urlop wypoczynkowy i premii za 2015 r.

Ostatecznie powód pismem z 29 grudnia 2015 r. zmodyfikował swoje oświadczenie o rezygnacji z pełnienia funkcji członka zarządu w ten sposób, że odnosiło ono skutek nie z dniem 31 grudnia 2015 r. a od 29 grudnia 2015 r.

Powód zwrócił się do pozwanej o wydanie świadectwa pracy, wypłacenie ekwiwalentu za urlop i odszkodowania. Pozwana nie dostosowała się do tych żądań. Powoda zaproszono natomiast na spotkanie, które odbyło się 14 stycznia 2016 r., na którym oświadczone mu, że pozwana rozwiązuje z nim umowę w trybie natychmiastowym, bez zachowania okresu wypowiedzenia z powodu rażącego naruszenia obowiązków wynikających z umowy o pracę.

Wyrokiem Sądu Rejonowego w Gdyni (sygn. akt IV P 29/16) Sąd ten ustalił, że umowa o pracę uległa rozwiązaniu z dniem 29 grudnia 2015 r. Nie podzielił stanowiska pozwanej, że do rozwiązania umowy doszło z winy powoda, co w postępowaniu o ustalenie nieistnienia stosunku pracy usiłowała dowieść pozwana. Wyrok ten został utrzymany w mocy wyrokiem Sądu Okręgowego w Gdańsku z 14 lipca 2017 r. (sygn. akt VII Pa 60/17).

W tak ustalonym stanie faktycznym Sądy obu instancji uznały, że powództwo o odszkodowanie w związku z rezygnacją z pełnienia funkcji członka zarządu jest w całości uzasadnione.

Sąd Okręgowy oddalił jako niemające znaczenia dla oceny zasadności pozwu wnioski pozwanej o dopuszczenie dowodu z zeznań świadków Z.R. i J.K., dowodu z opinii biegłego rzeczoznawcy majątkowego, a także wniosek o zobowiązanie powoda do przedłożenia dokumentów wskazanych w pkt. V pkt. 1-3 odpowiedzi na pozew oraz o zobowiązanie K. (...) do złożenia umowy spółki.

Sąd Apelacyjny podzielając stanowisko Sądu Okręgowego w tym przedmiocie, oddalił ponowione w apelacji wnioski dowodowe pozwanej dotyczące niełojalnego i niegospodarnego działania powoda, uznając prowadzenie w tym zakresie postępowania dowodowego za niecelowe. Stwierdził, iż miały one zmierzać do wykazania, że powód działał na szkodę pozwanej sprzedając należące do niej ruchomości, prowadząc działalność konkurencyjną i umożliwiając pozyskanie przez podmioty trzecie informacji objętych tajemnicą przedsiębiorstwa. Stanął na stanowisku, że wszystkie te zarzuty, o ile są uzasadnione, powinny być przedmiotem

żądań (zarzutów) pozwanej, tyle że w ramach innych środków ochrony, niż odwoływanie się do art. 5 k.c.

Uznając powództwo za uzasadnione Sądy *meriti* wskazały, że zgodnie z umową odszkodowanie w wysokości dwunastomiesięcznego wynagrodzenia, przysługiwało między innymi w sytuacji złożenia przez powoda rezygnacji z funkcji członka zarządu w terminie do 31 grudnia 2015 r. Powód taką rezygnację złożył z dniem 29 grudnia 2015 r. i z tą datą doszło do rozwiązania umowy o pracę. Za bezzasadne uznały zarzuty pozwanej, że do zakończenia stosunku pracy doszło w wyniku wypowiedzenia przez nią umowy bez zachowania okresu wypowiedzenia z winy pracownika, co zgodnie z aneksem nr 8 do umowy pozbawia powoda prawa do odszkodowania. Stanęły na stanowisku, że sposób zakończenia stosunku pracy został prawomocnie przesądzony wyrokiem sądu pracy. Wynika z niego, że łącząca strony umowa rozwiązała się w dniu 29 grudnia 2015 r., a w motywach tego rozstrzygnięcia Sąd ten nie podzielił zarzutów Spółki, że do rozwiązania umowy o pracę doszło z winy pracownika.

Sądy nie podzieliły również zarzutów pozwanej, że aneks nr 8 do umowy o pracę jest nieważny z mocy prawa, z uwagi na uchybienia formalne związane z podjęciem uchwały Rady Nadzorczej udzielającej przewodniczącemu Rady upoważnienia do jego zawarcia. Uchwała Rady z 14 grudnia 2015 r. stanowiąca podstawę do modyfikacji umowy o pracę powoda została wprowadzie podjęta po głosowaniu jawnym – co pozostawało w sprzeczności z § 7 ust. 1 Regulaminu, wprowadzającym zasadę tajności głosowania w sprawach personalnych - nie skutkowało to jednak jej nieważnością ani na gruncie Regulaminu ani aneksu nr 8 do umowy o pracę. Regulamin jest bowiem jedynie aktem wewnętrznym, nie wywołuje zatem tak doniosłych skutków, jak naruszenie ustawy, skoro może być w każdym czasie zmieniony przez organ, który go uchwała. Podjęcie zatem uchwały w innym trybie jest przejawem zmiany woli samego organu w zakresie modyfikacji procedury głosowania.

Podkreśliły, że brak w kodeksie spółek handlowych regulacji, która odnosiłaby się do samego sposobu głosowania w radzie nadzorczej spółek akcyjnych, a statut pozwanej również tej kwestii nie rozwiązywał. Przewidziano w nim jedynie, że w razie

potrzeby podjęcia uchwały przewodniczący Rady - na wniosek zarządu - może wprowadzić szczególny tryb jej uchwalenia. W takiej sytuacji uchwałę taką podejmuje się przez głosowanie korespondencyjne lub przy wykorzystaniu środków bezpośredniego porozumiewania się na odległość. W protokole dokumentującym podjęcie uchwały w powyższy sposób należy zamieścić wzmiankę o szczególnym jej trybie oraz o tym, jak odbyło się głosowanie nad nią. Podejmowanie uchwał w tym trybie jest ważne, gdy wszyscy członkowie Rady zostali zawiadomieni o treści projektu uchwał oraz gdy nie dotyczą spraw, o których mowa w § 10 ust. 2 (powołanie członka zarządu i prezesa) i § 5 (odwołanie, zawieszenie członka zarządu) oraz § 14 ust. 1 (wybór przewodniczącego i wiceprzewodniczącego Rady, a także sekretarza).

W § 3 ust. 7 Regulaminu wskazano natomiast, że czynności podjęte przez Radę są ważne o ile liczy co najmniej 5 osób. Oznacza to, że w samym akcie wewnętrznym nie przewidziano skutku w postaci nieważności uchwały w wypadku podjęcia jej w trybie niezgodnym z Regulaminem. Uchwały Rady co do zasady są zatem ważne, jeżeli spełnione są przesłanki co do jej składu osobowego.

Za niezasadne uznały także zarzut pozwanej, że aneks nr 8 był nieważny, gdyż nieważna była uchwała upoważniająca przewodniczącego Rady do zawarcia z powodem aneksu nr 8 z uwagi na sprzeczność z art. 379 § 1 k.s.h.

Analizując art. 379 § 1 k.s.h oraz art. 17 k.s.h., a także art. 390 § 1 k.s.h. stanęły na stanowisku, że podpisanie z powodem umowy o pracę i kolejnych aneksów było ważne. Czynności wymagane przez art. 379 § 1 k.s.h. mogą być bowiem dokonywane przez radę nadzorczą nie działającą *in corpore*, ale według innych zasad określonych w statucie, uchwale walnego zgromadzenia, regulaminie rady nadzorczej, czy w braku takich ustaleń w uchwale rady nadzorczej. Może ona bowiem podjąć uchwałę określającą treść czynności prawnej, podczas gdy konkretne oświadczenie woli, wymagane do zawarcia tej czynności prawnej złoży jej upoważniony członek. Osoba taka działa wówczas jako pełnomocnik rady nadzorczej na zasadach zbliżonych do pełnomocnika powołanego uchwałą wspólników. § 13 Regulaminu regulował tę kwestię wskazując, że składanie oświadczeń w imieniu Rady, jak również podpisywanie dokumentów czy odpisów,

należy do obowiązków przewodniczącego Rady lub w razie jego nieobecności wiceprzewodniczącego Rady, a w czasie nieobecności przewodniczącego Rady i wiceprzewodniczącego do obowiązków innego członka Rady wskazanego przez przewodniczącego.

Podkreśliły, że możliwość określenia zasad reprezentowania spółki przy umowie z członkiem jej zarządu w trybie powzięcia uchwały przez radę nadzorczą, wiąże się ze specyficznym charakterem umów zawieranych przez radę, które mają charakter wewnętrzny. Upoważnienie członka rady do zawierania umów z zarządcami w granicach określonych przez uchwałę rady nie musi zostać nawet określone w statucie.

Za bezzasadny uznali również zarzut naruszenia przez powoda prawa podmiotowego (art. 5 k.c.), wskazując, że w sprawie nie wystąpiły nadzwyczajne okoliczności, które by ten zarzut uzasadniały. W sytuacji, gdy interes strony podlega ochronie na mocy innych środków prawnych, niedopuszczalne jest bowiem stosowanie tej klauzuli. Pozwana w przypadku zasadności kierowanych do powoda zarzutów o niełojalności, niegospodarności, czy też niedozwolonej działalności konkurencyjnej może korzystać z innych środków ochrony prawnej.

Niezależnie od tego Sądy *meriti* wskazały, że pozwana nie udowodniła, by podpisanie z powodem aneksu nr 8 było wymuszone; nie potwierdzają tego zeznania przewodniczącego Rady D.C. Okoliczność, że nie miał dostępu do akt osobowych nie oznacza, że działał pod jakimś wpływem bądź na skutek błędu. Podkreśliły, że w Spółce działał dział prawny, który przygotował projekt aneksu i był w stanie ocenić zakres ustalonych dla powoda świadczeń na skutek rezygnacji z funkcji członka zarządu.

Sąd Okręgowy stwierdził, co Sąd Apelacyjny zaaprobował, że pozwana nie wykazała, by powód działając w złej wierze, w obawie przed konsekwencjami złożył oświadczenie o rezygnacji z pełnienia funkcji przed terminem pierwotnie ustalonym z Radą. Z kolei zarzuty dotyczące sprzedaży we współdziałaniu z T.S. laptopa służbowego i telefonu komórkowego bez przeprowadzenia wszystkich czynności uniemożliwiających dostęp do tajemnicy przedsiębiorstwa oraz pełnienia w spółce K. (...) funkcji członka Rady Nadzorczej, bez uzyskania zgody Spółki, a także zawarcia

umowy na niekorzystnych dla Spółki warunkach i prowadzenia działalności konkurencyjnej, były już przedmiotem oceny Sądu pracy i nie stały się podstawą do uznania, że stosunek pracy mógł być rozwiązany z winy pracownika. Sądy *meriti* w pełni podzieliły ustalenia poczynione w tym zakresie przez sąd pracy.

Stwierdziły także, że pozwana nie wyjaśniła z jakich przyczyn pełnienie przez powoda funkcji w spółce K. (...) realizującej jako spółka dominująca interesy pozwanej, doprowadziło do złamania zasady konkurencji, zwłaszcza, że pozwana akceptowała taki stan rzeczy, a spółki prowadziły działalność na podstawie wspólnego sprawozdania finansowego.

Uznały, że kwestia charakteru stosunku prawnego łączącego strony oraz istnienie ważnego aneksu nr 8 do umowy o pracę, jak też wynikających z niego uprawnień powoda, została wyjaśniona w prawomocnym wyroku sądu pracy. Wyrok ten – po dokonaniu oceny całokształtu stosunków prawnych łączących strony w ramach umowy o pracę wraz z aneksami - ustalał, że umowa o pracę uległa rozwiązaniu z dniem 29 grudnia 2015 r. wskutek oświadczenia złożonego przez P. W., a nie z jego winy. Doszło w ten sposób do wiążącego przesądzenia charakteru stosunku prawnego łączącego strony, a w ramach tego także ważności poszczególnych postanowień umowy o pracę, w tym także uprawnienia powoda do domagania się odszkodowania na podstawie § 11 ust. 3 i 5 umowy, również po upływie pierwszej kadencji pełnienia funkcji członka zarządu. Wobec związania treścią prawomocnych rozstrzygnięć sądów pracy, nie jest w niniejszym postępowaniu dopuszczalna ponowna analiza prawna stosunku prawnego łączącego strony, jak też prowadzenie postępowania dowodowego co do okoliczności objętych tymi rozstrzygnięciami.

W skardze kasacyjnej pozwana zaskarżyła wyrok Sądu Apelacyjnego w całości i wniosła o jego uchylenie oraz orzeczenie co do istoty sprawy poprzez oddalenie powództwa oraz zasądzenie od powoda na rzecz pozwanej kosztów postępowania za obie instancje wraz z kosztami postępowania kasacyjnego.

Zaskarżonemu wyrokowi zarzuciła:

1. naruszenie prawa materialnego:

1) art. 391 § 3 k.s.h. w zw. z art. 58 § 1 i 2 k.c. w zw. z art. 35 i 38 k.c. w zw. z art. 2 k.s.h. poprzez ich błędną wykładnię i przyjęcie, że Regulamin Rady Nadzorczej uchwalony przez Radę na mocy delegacji statutowej (w oparciu o art. 391 § 3 k.s.h.) nie wywołuje tak doniosłych skutków jak regulacja ustawowa i naruszenie Regulaminu nie powoduje nieważności uchwały Rady;

2) art. 379 § 1 w zw. z art. 390 § w zw. z art. 17 § 3 k.s.h. w zw. z art. 58 § 1 k.c. w zw. z art. 2 k.s.h. poprzez ich błędną wykładnię i przyjęcie, że zawarcie umowy o pracę z członkiem zarządu nie wymaga podjęcia uchwały przez Radę Nadzorczą, a wystarczające jest działanie przewodniczącego Rady w oparciu o ogólne upoważnienie do zawarcia umowy z członkiem zarządu bez specyfikacji rodzaju umowy i jej warunków, co skutkowało błędnym przyjęciem, że pozwana była prawidłowo reprezentowana przy zawieraniu umowy o pracę oraz aneksu nr 8 i uznaniem ich za ważne;

3) art. 4 § 1 pkt 9 k.s.h. poprzez jego błędną wykładnię i przyjęcie, że głosy oddane z naruszeniem Regulaminu Rady powinny być brane pod uwagę przy ustalaniu prawidłowości podjęcia uchwały, co skutkowało przyjęciem, że uchwała upoważniająca przewodniczącego Rady była ważna, a pozwana była prawidłowo reprezentowana przy zawieraniu z powodem aneksu nr 8 i błędnym uznaniem ich za ważne ;

4) art. 65 § 1 i 2 k.c. poprzez dokonanie wadliwej wykładni oświadczeń woli członków Rady i tym samym błędną ocenę prawną Regulaminu polegającą na przyjęciu że uprawnienie określone w § 13 Regulaminu obejmuje również upoważnienie do zawierania wszelkich rodzajów umów z członkami zarządu na podstawie art. 379 § 1 k.s.h., w sytuacji, gdy prawidłowa wykładnia prowadzi do wniosku, iż upoważnienie w § 13 Regulaminu odnosi się wyłącznie do czynności technicznych, co skutkowało błędnym przyjęciem, że pozwana była prawidłowo reprezentowana przy zawieraniu z powodem umowy o pracę oraz aneksu nr 8 i uznaniem ich za ważne, w sytuacji, gdy prawidłowa wykładnia tychże przepisów prowadzi do wniosku, iż delegowanie poszczególnych członków Rady Nadzorczej do indywidualnego pełnienia określonych w uchwale Rady czynności nadzorczych może nastąpić wyłącznie na podstawie szczegółowej uchwały Rady Nadzorczej (a nie

ogólnego upoważnienia), która jest wymagana przy zawarciu umowy z członkiem zarządu, a nie zachowanie tychże wymagań skutkuje nieważnością uchwały i umowy podpisanej na jej podstawie;

5) art. 65 § 1 i 2 k.c. poprzez dokonanie wadliwej wykładni oświadczeń woli stron i tym samym błędną ocenę prawną postanowień umowy o pracę sprowadzającą się do przyjęcia, że odszkodowanie przyznane w umowie o pracę oraz aneksie z 24 lipca 2008 r. w zamyśle stron miało pełnić funkcję rekompensaty dla powoda na każdą kolejną kadencję, podczas gdy literalna i systemowa wykładnia tego zapisu prowadzi do wniosku, że zgodnym celem stron było zabezpieczenie interesów powoda na wypadek wcześniejszego odwołania lub niepowołania jedynie w przypadku pierwszych dwóch kadencji, a nie każdej kolejnej;

6) art. 5 k.c. w zw. z art. 8 k.p. poprzez ich niezastosowanie na skutek błędnego uznania, iż brak jest szczególnych okoliczności uzasadniających przyjęcie, że w sprawie uwzględnienie powództwa prowadziłyby do szczególnie dotkliwych i nieakceptowalnych dla pozwanej skutków, w sytuacji, gdy powód dopuszczał się działań nieetycznych na szkodę pozwanej, niedających się zaakceptować z punktu widzenia norm moralnych i wartości powszechnie uznanych w społeczeństwie;

2. naruszeniu przepisów postępowania:

1) art. 365 k.p.c., art. 366 w zw. z art. 235 k.p.c. poprzez uznanie, iż kwestia charakteru prawnego stosunku prawnego łączącego strony, jak też poszczególnych uprawnień powoda, w tym możliwości domagania się odszkodowania, ważności umowy o pracę oraz aneksu nr 8 oraz okoliczności określonych w oświadczeniu o rozwiązaniu umowy o pracę w trybie art. 52 k.p. (a zatem również naruszenia zasad współżycia prawa i nadużycia prawa podmiotowego) zostały wyjaśnione w wyroku Sądu Rejonowego w Gdyni z 1 lutego 2017 r. (sygn. akt: IV P 29/16) i nie jest dopuszczalna analiza tychże kwestii w przedmiotowym postępowaniu;

2) art. 381 w zw. z art. 382 w zw. z art. 391 w zw. z art. 227 w zw. z art. 235(2) k.p.c. oraz w zw. z art. 205(12) k.p.c. poprzez pominięcie istotnych wniosków dowodowych pozwanej w zakresie zeznań świadków i opinii biegłego, mimo że pozwana była uprawniona do postawienia zarzutu sprzeczności żądania pozwu z art. 5 k.c. w tym postępowaniu i przedłożenia w tym zakresie dowodów.

Powód w odpowiedzi na skargę wniósł o jej oddalenie i zasądzenie kosztów postępowania kasacyjnego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zarzuty naruszenia art. 381 w zw. z art. 382 w zw. z art. 391 w zw. z art. 227 w zw. z art. 235(2) k.p.c. oraz w zw. z art. 205(12) k.p.c. są niedopuszczalne. Sąd Apelacyjny pominął bowiem wnioski dowodowe zgłoszone przez skarżącą w apelacji na rozprawie apelacyjnej przeprowadzonej 27 maja 2020 r. Obecny na rozprawie pełnomocnik pozwanej nie zgłosił jednak zastrzeżeń do protokołu dotyczących naruszenia przepisów postępowania w trybie art. 162 § 1 w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. (k. 681-682). Zastrzeżenia takie zostały złożone jedynie przed Sądem pierwszej instancji (k. 462), a skarga kasacyjna może dotyczyć wyłącznie naruszeń prawa procesowego i materialnego Sądu drugiej instancji. Skarżącej nie przysługuje zatem – zgodnie z art. 162 § 1 w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. - prawo powoływania się na wytykane w skardze kasacyjnej uchybienie. W skardze nie powoływano się bowiem na okoliczności, o których mowa w art. 162 § 3 k.p.c.

Ubocznie dostrzeżenia wymaga, że pominięte wnioski dowodowe zmierzały do wykazywania, że powód dochodząc odszkodowania nadużywa swego prawa podmiotowego (art. 5 k.c.), co uprawniało Sąd Apelacyjny do ich pominięcia. Skarżąca dysponowała bowiem szeregiem innych instrumentów prawnych, łącznie ze zgłoszeniem zarzutu potrącenia, do dochodzenia swoich roszczeń w tym przedmiocie.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego dominuje pogląd, że granice przedmiotowe mocy wiążącej należy oceniać według reguł przyjętych w art. 366 k.p.c. w odniesieniu do przedmiotowych granic powagi rzeczy osądzonej. W konsekwencji moc wiążącą z perspektywy kolejnych postępowań uzyskują jedynie ustalenia dotyczące tego, o czym orzeczono w związku z podstawą sporu (rozstrzygnięcie o żądaniu w połączeniu z jego podstawą faktyczną). Moc wiążąca orzeczenia nie rozciąga się natomiast na kwestie prejudycjalne, które sąd przesądził, dążąc do rozstrzygnięcia o żądaniu i których rozstrzygnięcie znajduje się poza sentencją, jako element jej motywów.

Treść uzasadnienia może natomiast służyć sprecyzowaniu rozstrzygnięcia zawartego w sentencji, a nie temu by moc wiążącą orzeczenia rozciągać na kwestie pozostające poza sentencją. Zakresem prawomocności materialnej jest bowiem objęty tylko ostateczny wynik rozstrzygnięcia, a nie przesłanki, które do tego doprowadziły. Tego rodzaju zagadnienia mogą być przedmiotem odmiennego osądu w późniejszych procesach, dopóki nie zostaną objęte rozstrzygnięciem w sposób, który będzie wiązał kolejne sądy w dalszych postępowaniach.

Wprawdzie nie jest pożądana sytuacja, w której analogiczne stany faktyczne, zostaną odmiennie ocenione przez różne sądy, ale ograniczenie swobody jurysdykcyjnej sądu oraz odstąpienie od zasady bezpośredniości i swobodnej oceny dowodów, nie znajduje dostatecznych podstaw w art. 365 § 1 k.p.c., który dopuszcza rozbieżność ocen między sądami, w rozstrzyganiu kwestii „wstępnych” poza związaniem sentencją (zob. m.in. orzeczenia Sądu Najwyższego z 16 lutego 1937 r., C II 2507/36, OSP 1937, poz. 727; z 6 sierpnia 1971 r., II CR 287/71, OSNCP 1972, nr 2, poz. 34; z 13 stycznia 2000 r., II CKN 655/98, niepubl.; z 23 maja 2002 r., IV CKN 1073/00, niepubl.; z 8 czerwca 2005 r., V CK 702/04, niepubl.; z 15 lutego 2007 r., II CSK 452/06, OSNC – ZD 2008, nr A, poz. 120; z 28 czerwca 2007 r., IV CSK 110/07, niepubl.; z 15 listopada 2007 r., II CSK 347/07, niepubl.; z 16 lipca 2009 r., I CSK 456/08, niepubl.; z 22 czerwca 2010 r., IV CSK 359/09, OSNC 2011, nr 2, poz. 16; z 3 października 2012 r., II CSK 312/12, niepubl.; z 11 lutego 2014 r., I UK 329/13, OSNP 2015, nr 5, poz. 69; z 25 czerwca 2014 r., IV CSK 610/13, OSNC-ZD 2015, nr D, poz. 51; z 15 stycznia 2015 r., IV CSK 181/14, niepubl.; z 20 stycznia 2015 r., V CSK 210/14, niepubl.; z 17 maja 2015 r., I CSK 494/11, niepubl.; z 9 września 2015 r., IV CSK 726/14, niepubl.; z 26 maja 2017 r., I CSK 464/16, niepubl.; i z 15 maja 2019 r., II CSK 145/18, niepubl.).

Jednostkowe orzeczenia Sądu Najwyższego w których przyjęto szerszy zakres związania, obrazują pewne wahania występujące przy wykładni art. 365 § 1 k.p.c., pozostające na uboczu głównego, dominującego nurtu orzecznictwa (por. np. wyrok Sądu Najwyższego z 19 października 2012 r., V CSK 485/11, niepubl.).

Mimo postrzegania przez Sąd Apelacyjny szerzej niż w dominującym, podzielanym przez skład orzekający w niniejszej sprawie orzecznictwie zakresu związania prawomocnym wyrokiem Sądu Rejonowego w Gdyni z 1 lutego 2017 r., IV P 29/16, wyrok odpowiada prawu.

W wyroku rozstrzygającym spór z powództwa P.W. przeciwko P. (...) o ustalenie, nakazanie wydania świadectwa pracy, ewentualnie przywrócenie do pracy, a także wynagrodzenie za czas pozostawania bez pracy Sąd ten ustalił, że łącząca strony umowa o pracę z dnia 1 listopada 2007 r. z późniejszymi aneksami rozwiązała się w dniu 29 listopada 2015 r. z dniem ukończenia pracy, dla której wykonania została zawarta.

Z sentencji tego orzeczenia ewidentnie zatem wynika, że strony łączyła umowa o pracę, w ramach której powód został zatrudniony na stanowisku członka zarządu pozwanej na podstawie umowy o pracę i stosunek pracy został rozwiązany 29 grudnia 2015 r., a zatem na skutek złożenia w tym dniu oświadczenia o rezygnacji z pełnionej funkcji. W takim stanie rzeczy umowa o pracę w brzmieniu ustalonym aneksem nr 8 przewidywała wypłacenie dochodzonego pozwem odszkodowania, bez potrzeby spełnienia przez powoda dodatkowych warunków. Strony ustaliły w nim bowiem, że odszkodowanie nie będzie przysługiwać pracownikowi, jeżeli wygaśnięcie jego mandatu jako członka zarządu nastąpi z powodu okoliczności leżących po stronie pracownika, w szczególności z jego winy lub na jego wniosek, jak również, gdy rozwiązanie umowy nastąpi z winy pracownika, z wyjątkiem sytuacji, w którejłoży rezygnację z pełnienia funkcji członka zarządu w terminie do 31 grudnia 2015 r. Taki właśnie wyjątek zaistniał, powódłożył bowiem rezygnację z funkcji członka zarządu, co było przyczyną wygaśnięcia jego mandatu.

Zarzuty zgłaszane przez pozwaną dotyczące działania przez powoda na szkodę spółki, naruszenia zakazu konkurencji czy tajemnicy przedsiębiorstwa nie miały zatem wpływu na należne powodowi odszkodowanie. Pozwana przed złożeniem przez powoda rezygnacji, nie rozwiązała z nim bowiem umowy o pracę z jego winy ani nie wygasila mu mandatu członka zarządu z powodu okoliczności leżących po jego stronie. W konsekwencji zgłaszane przez skarżącą zarzuty dotyczące działania powoda, mogły o ile skarżąca była przekonana o ich zasadności,

stać się podstawą zgłoszenia roszczeń wzajemnych o charakterze odszkodowawczym, a nie pozbawienia powoda prawa do odszkodowania.

Z sentencji analizowanego orzeczenia wprost przy tym wynika, że strony łączyła umowa o pracę z 1 listopada 2007 r. w brzmieniu ustalonym kolejnymi aneksami, która rozwiązała się w dniu 29 grudnia 2015 r., z dniem ukończenia pracy, dla której wykonania została zawarta. Niedopuszczalna była zatem próba wykazywania przez skarżącą, że stosunek pracy o treści wynikającej z umowy z 1 listopada 2007 r. zmodyfikowanej kolejnymi aneksami, w istocie stron nie łączył, z uwagi na ich nieważność ewentualnie, że został rozwiązany bez wypowiedzenia z winy powoda. Tego rodzaju zarzuty należało zgłaszać w postępowaniu, w którym przedmiotem rozstrzygania było istnienie i sposób zakończenia stosunku pracy. Okoliczność, że zarzuty takie nie zostały przez skarżącą zgłoszone nie oznacza, że w innych postępowaniach z naruszeniem prawomocnego wyroku można kwestionować ważność łączącego strony stosunku pracy, a także sposób w jaki doszło do jego rozwiązania.

Z kolei ustalenia sądu pracy wynikające z motywów prawomocnych rozstrzygnięć, do których odwoływały się Sądy obu instancji w niniejszej sprawie, nie mają istotnego znaczenia. Jej przedmiotem było bowiem wyłącznie rozstrzygnięcie, czy powodowi przysługuje odszkodowanie za przedterminowe ustanie kadencji prezesa zarządu na warunkach wynikających z aneksu nr 8. W tym zakresie istotne jest jedynie przesądzenie przez Sąd pracy, że umowa o pracę w brzmieniu ustalonym kolejnymi aneksami (w tym aneksem nr 8) łączyła strony i ustała na skutek złożenia przez powoda rezygnacji, a nie na skutek rozwiązania umowy o pracę przez Spółkę z winy pracownika.

Ponadto, Sąd Okręgowy dokonał oceny ważności aneksu nr 8 w kontekście uchybień formalnych przy podejmowaniu uchwały Rady Nadzorczej stanowiącej podstawę jego zawarcia, a Sąd Apelacyjny podzielił ten pogląd. Nie można zatem przyjąć, by Sądy *meriti* ograniczyły się w tym zakresie do powołania się na zakres związania prawomocnym orzeczeniem (art. 365 § 1 k.p.c.).

Zarzut naruszenia art. 65 § 1 i 2 k.c. poprzez dokonanie wadliwej wykładni oświadczeń woli stron i tym samym błędną ocenę prawną postanowień umowy

o pracę prowadzącą się do przyjęcia, że odszkodowanie przyznane w umowie o pracę oraz aneksie z 24 lipca 2008 r. w zamyśle stron miało pełnić funkcję rekompensaty dla powoda na każdą kolejną kadencję, w sytuacji gdy w ocenie skarżącej zgodnym celem stron było zabezpieczenie interesów powoda na wypadek wcześniejszego odwołania lub niepowołania jedynie w przypadku pierwszych dwóch kadencji, a nie każdej kolejnej jest bezzasadny. Bezprzedmiotowe jest bowiem rozważanie, jaką wolę miały strony w zabezpieczeniu interesów powoda przed podpisaniem aneksu nr 8, skoro w aneksie tym skutecznie zmodyfikowały wcześniejsze postanowienia umowy dotyczące należnej powodowi rekompensaty. W świetle postanowień tego aneksu nie budzi żadnych wątpliwości, że powodowi przysługiwało odszkodowanie w wysokości dwunastomiesięcznego wynagrodzenia, w przypadku, gdy złoży rezygnację z pełnienia funkcji członka zarządu w terminie do 31 grudnia 2015 r. (k. 73).

Zarzut naruszenia art. 65 § 1 i 2 k.c. poprzez dokonanie wadliwej wykładni oświadczeń woli członków Rady i tym samym błędną ocenę prawną Regulaminu polegającą na przyjęciu, że uprawnienie określone w § 13 Regulaminu obejmuje również upoważnienie do zawierania wszelkich rodzajów umów z członkami zarządu na podstawie art. 379 § 1 k.s.h., w sytuacji, gdy prawidłowa wykładnia prowadzi do wniosku, iż upoważnienie w § 13 Regulaminu odnosi się wyłącznie do czynności technicznych jest bezzasadny.

Z podstawy faktycznej zaskarżonego orzeczenia, którą Sąd Najwyższy w postępowaniu kasacyjnym jest związany (art. 398³ § 3 i 398¹³ § 2 k.p.c.) wynika, że zmiana członków zarządu była planowana i przesądzona, a negocjacje z ustępującymi członkami zarządu odbyły się na posiedzeniu Rady Nadzorczej 14 grudnia 2015 r. Efektem powyższego był właśnie aneks nr 8 do umowy o pracę powoda, uprawniający go do odszkodowania w wysokości dwunastomiesięcznego wynagrodzenia w przypadku, gdy złoży rezygnację z pełnienia funkcji członka zarządu Spółki do 31 grudnia 2015 r.

Sądy *meriti* ustaliły przy tym, że do podpisania tego aneksu przewodniczący Rady został uprzednio upoważniony uchwałą Rady. W tym samym dniu powód złożył rezygnację z pełnienia funkcji członka zarządu, co nastąpiło w obecności i za

aprobatą wszystkich członków Rady i zostało potwierdzone w wydanym w tym dniu komunikacie prasowym oraz powołaniu nowych członków zarządu. Skoro Rada podjęła w tej sprawie uchwałę, podpisanie przez jej przewodniczącego aneksu nr 8 miało jedynie techniczny charakter sprowadzając się do wykonania uchwały Rady w ramach uzyskanego od niej upoważnienia. Mieściło się zatem w kompetencjach Przewodniczącego Rady Nadzorczej wynikających z § 13 Regulaminu Rady, także przy założeniu, że należało je rozumieć wąsko, jako ograniczone do czynności technicznych. Członkowie Rady Nadzorczej podejmując uchwałę wyrazili bowiem swą wolę związania postanowieniami aneksu nr 8 do umowy o pracę powoda i upoważnili Przewodniczącego Rady do podpisania w imieniu Spółki umowy o pracę w brzmieniu wynikającym z tego aneksu (zob. wyrok Sądu Najwyższego z 23 lipca 2009 r., II PK 36/09, niepubl.)

Bezzasadne są także zarzuty kwestionujące ważność uchwały Rady Nadzorczej dotyczącej aneksu nr 8 do umowy o pracę z uwagi na uchybienia formalne w jej podjęciu związane z przeprowadzeniem głosowania w trybie jawnym.

Podzielić należy dominujący w orzecznictwie pogląd, iż dopuszczalne jest ustalenie, że uchwała organu spółki akcyjnej sprzeczna z ustawą nie wywoła skutków w postaci powstania lub ukształtowania wewnętrznych stosunków prawnych między spółką a jej akcjonariuszami lub członkami zarządu albo czynność prawna spółki, w skład której wchodzi uchwała nie wywrze skutków prawnych (zob. m.in. uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z 18 września 2013 r., III CZP 13/13, OSNC 2014, nr 2, poz. 23; wyroki Sądu Najwyższego z 3 kwietnia 2014 r., V CSK 300/13; z 5 października 2017 r., I PK 287/16; z 18 lutego 2010 r., II CSK 449/09, OSNC-ZD 2010, nr 4, poz. 103 ; z 14 marca 2012 r., II CSK 252/11, OSNC 2012, nr 10, poz.120). Nie było zatem przeszkód do ewentualnego poczynienia takiego ustalenia przesłankowo w związku z zarzutem nieważności podniesionym przez pozwaną Spółkę.

Wbrew stanowisku skarżącej do uchwał rady nadzorczej nie mogą mieć natomiast w drodze analogii zastosowania przepisy dotyczące uchwał walnego zgromadzenia. Między tymi organami spółki istnieją bowiem zasadnicze różnice, co uzasadnia odmienny tryb ich zaskarżania, istnienia luki nie uzasadnia możliwość

sięgnięcia przez art. 2 k.s.h. do art. 58 § 1 i 2 k.c. w przypadku sprzeczności z ustawą, a sankcja wzruszalności z art. 249 § 1 i art. 422 § 1 k.s.h. ma charakter wyjątkowy (zob. uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z 18 września 2013 r., III CZP 13/13 zob. także wyroki Sądu Najwyższego z 5 października 2017 r., I PK 287/16, niepubl. i z 4 grudnia 2008 r., II PK 134/08, niepubl.).

W konsekwencji nie ma podstaw do stosowania art. 420 § 2 k.s.h. dotyczącego uchwał walnych zgromadzeń w spółkach akcyjnych w drodze analogii do uchwał Rad Nadzorczych. Ocenę tę wzmacnia uregulowanie tej kwestii odrębnie przez ustawodawcę w art. 388 § 3¹ k.s.h.

W sprawie nie doszło do niezgodności uchwały Rady Nadzorczej z ustawą. Wymogi ważności uchwały rady nadzorczej przewidziane przez ustawę sprowadzają się bowiem do konieczności zachowania *quorum* i prawidłowego zaproszenia wszystkich członków rady na posiedzenie (art. 388 § 1 k.s.h.), które w sprawie zostały zachowane.

W dacie podjęcia uchwały (14 grudnia 2015 r.) kodeks spółek handlowych w ogóle nie zawierał przepisów regulujących kwestię jawności podejmowania uchwał przez rady nadzorcze spółek akcyjnych. Kwestie te mogły być natomiast uregulowane w statucie lub regulaminie rady nadzorczej.

W stanie prawnym obowiązującym od 13 października 2022 r. wprowadzonym ustawą z dnia 9 lutego 2022 r. o zmianie ustawy – Kodeks spółek handlowych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2022 r., poz. 807), uregulowano tę kwestię na poziomie ustawy. Zgodnie z art. 388 § 3¹ k.s.h. głosowania rady nadzorczej są jawne, chyba że statut spółki lub regulamin rady nadzorczej stanowi inaczej. Oznacza to, że zasadą jest jawne podejmowanie uchwał przez radę nadzorczą, niezależnie od przedmiotu sprawy stanowiącej przedmiot uchwały oraz trybu jej podejmowania, a wyjątki od tej zasady może precyzować statut lub regulamin rady.

W konsekwencji zarówno w poprzednim, jak i obecnym stanie prawnym akcjonariusze – na podstawie art. 304 § 4 k.s.h. i art. 391 § 3 k.s.h. mogą określić w statucie spółki ewentualnie sama rada nadzorcza w swym regulaminie reguły formalne związane z podejmowaniem przez nią uchwał i od ich przestrzegania uzależnić ich skuteczność.

W analizowanym przypadku statut nie regulował tej kwestii (k. 44-49), natomiast wymóg tajności głosowania w sprawach osobowych przewidywał § 7 Regulaminu uchwalony przez Radę Nadzorczą. Sprawa modyfikacji zawartej z powodem umowy o pracę w zakresie określenia warunków wypłaty odszkodowania za skrócenie kadencji należała do kategorii spraw osobowych, dotyczyła bowiem prezesa zarządu, czyli osoby związanej z organizacją i działalnością spółki i mającej wpływ na jej funkcjonowanie (zob. wyrok Sądu Najwyższego z 22 kwietnia 2013 r., II CSK 441/15, niepubl.).

Wprawdzie głosowanie w tej sprawie odbyło się jawnie, ale naruszenie Regulaminu jako aktu prawa wewnętrznego, nie skutkuje nieważnością uchwały, skoro nie doszło do sprzeczności z ustawą. Nie doszło również do sprzeczności z umową spółki (statutem) nie regulował on bowiem tej kwestii. Regulamin Rady Nadzorczej jest natomiast aktem korporacyjnym niższej rangi i ma charakter organizacyjno- porządkowy. W takim zakresie, w jakim jego naruszenie nie wiąże się jednocześnie z naruszeniem ustawy, umowy spółki lub statutu, należy je traktować jako uchybienie mniejszej wagi nie wpływające na skuteczność uchwały.

Nie do zaakceptowania jest teza skarżącej, że naruszenie Regulaminu Rady Nadzorczej jest w istocie naruszeniem statutu, skoro kompetencja dla Rady do uchwalenia Regulaminu ma swoją podstawę w statucie (§ 14 ust. 3). Statut nie określał bowiem treści Regulaminu, pozostawiając w tym zakresie swobodę Radzie. Wyraźnie natomiast nawiązując do art. 388 § 1 k.s.h. powtarzał ustawowe wymogi ważności uchwał Rady w postaci *quorum* i zaproszenia wszystkich jej członków na posiedzenie Rady w § 16 pkt. 1. Skoro ani ustawa, ani statut nie wymagały tajnego głosowania przez Radę Nadzorczą w sprawach osobowych, nie można akceptować forsowanego przez skarżącą poglądu, że naruszenie wymogu tajności głosowania w sprawach osobowych (§ 7 pkt 1 Regulaminu, k. 359-363) prowadzi do nieważności uchwały. Podkreślenia wymaga, że Rada Nadzorcza w Regulaminie wyraźnie zaznaczyła, kiedy jej czynności będą ważne, a uchwały mogą być skutecznie podejmowane (§ 3 pkt 7, § 6 pkt 1, § 10 pkt 2, § 11 pkt 3), nie dotyczy to jednak jawności (tajności głosowania).

W okolicznościach sprawy brak również jakiegokolwiek podstaw do stwierdzenia, że nie zachowanie regulaminowego wymogu tajności głosowania miało wpływ na jego wynik. Oznacza to, że uchybienie formalne dotyczące trybu głosowania należało kwalifikować jako drobne, niewpływające ani na podjęcie, ani na treść kwestionowanej uchwały (zob. w odniesieniu do uchwał zgromadzeń wyroki Sądu Najwyższego z 8 grudnia 1998 r., I CKN 243/98, OSNC 1999, nr 6, poz. 116; z 10 marca 2005 r., III CK 477/04, „Monitor Prawniczy”, 2006, nr 6, str. 316 oraz z 5 lipca 2007 r., II CSK 163/07, OSNC 2008, nr 9, poz. 104).

Z podstawy faktycznej rozstrzygnięcia wynika bowiem, że członkowie Rady Nadzorczej dążyli do zmiany zarządu, a negocjacje z ustępującymi członkami zarządu w tym zabezpieczenie ich interesów finansowych przez wypłatę odszkodowań w razie złożenia rezygnacji, miały na celu przede wszystkim płynne przekazanie władzy w Spółce, bez uszczerbku dla jej wizerunku, istotnego z perspektywy notowań akcji na giełdzie. Teza skarżącej, że brak tajności głosowania w sprawach osobowych zawsze ma wpływ na jego wynik, nie koresponduje zatem z okolicznościami sprawy i pomija, że uchwała dotyczyła ustępujących członków zarządu, którzy tracili wpływ na bieg spraw w Spółce. Z okoliczności sprawy nie wynika także by uchwała Rady Nadzorczej miała być sprzeczna z zasadami współżycia społecznego (art. 58 § 2 k.c.).

Zarzut naruszenia art. 5 k.c. w zw. z art. 8 k.p. jest bezzasadny. Stosowanie klauzuli generalnej jest uzasadnione wówczas, gdy dochodzi do niezgodności funkcjonalnej i aksjologicznej pomiędzy obowiązującymi przepisami stworzonymi na miarę sytuacji typowych, a konkretnym stanem faktycznym poddanym ocenie. Zwroty użyte w art. 5 k.c. w istocie nawiązują do zasad słuszności, dobrej wiary w sensie obiektywnym, zasad uczciwości obowiązujących w stosunkach cywilnoprawnych i lojalności wobec partnera oraz akceptowalnych i godnych ochrony reguł rzetelnego postępowania w stosunkach społecznych (zob. m.in. wyroki Sądu Najwyższego z 3 października 2000 r., I CKN 308/00, BSN 2001 Nr 1, str. 9 oraz z 4 października 2001 r., I CKN 458/00, niepubl.).

Konstrukcja nadużycia prawa podmiotowego, opiera się na klauzuli generalnej zasad współżycia społecznego. Z istoty rzeczy zawiera więc w sobie silny pierwiastek ocenny, wymagając każdorazowo odniesienia się do konkretnych okoliczności danej

sprawy i stwierdzenia czy względy aksjologiczne nie przemawiają na ich tle za uznaniem wykonywania prawa podmiotowego za jego nadużycie. W konsekwencji stosowanie klauzuli generalnej z art. 5 k.c. pozostaje domeną sądów *meriti*, a Sąd Najwyższy w postępowaniu kasacyjnym, mógłby zakwestionować oceny tych sądów, gdyby były rażąco błędne i krzywdzące, czego skarżąca w skardze nie wykazała.

Przyczyną odmowy zastosowania tej klauzuli przez Sądy *meriti* było stwierdzenie, że wszelkich swoich roszczeń związanych z twierdzeniami o wyrządzeniu lub narażeniu Spółki na szkodę pozwana może dochodzić w oparciu o dostępne jej instrumenty prawne, co stanowi istotną przeszkodę do stosowania w okolicznościach sprawy art. 5 k.c. i czyni bezcelowym prowadzenie na te okoliczności postępowania dowodowego.

Ponadto, skrócenie kadencji powoda jako członka zarządu oczekiwane przez pozwaną w związku ze zmianami właścicielskimi w spółce i planami zmian personalnych w zarządzie wiązały się dla powoda z utratą zatrudnienia i związanego z tym wysokiego dochodu. W praktyce spółek giełdowych celem uniknięcia wpływu takich zmian na notowania akcji, czemu sprzyja ujawnienie konfliktów personalnych tworzących niekorzystny klimat wokół spółki, uszczerbek ustępującego członka zarządu jest rekompensowany odszkodowaniem. Zastrzeżenie dla powoda odszkodowania w wysokości dwunastomiesięcznego wynagrodzenia nie odbiegało zatem od stosowanych w obrocie praktyk i wizerunkowo było korzystne dla obu stron, zabezpieczając w niezbędnym zakresie ich interesy.

Skarżąca nie przytoczyła przekonującej argumentacji pozwalającej skutecznie zakwestionować stanowisko Sądu Apelacyjnego. Po pierwsze, w orzecznictwie Sądu Najwyższego wyrażono zasługujący na podzielenie pogląd, że art. 5 k.c. nie można stosować, gdy interesy strony pokrzywdzonej nadużyciem prawa przysługujące osobom uprawnionym mogą być chronione w innej drodze (zob. m.in. uzasadnienie uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego – zasady prawnej – z 22 września 1972 r., III PZP 12/72, OSNCP 1973, nr 2, poz. 22 oraz uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego z 17 września 1969 r., III CRN 310/69, OSNCP 1970, nr 6, poz. 115).

Nadużycie przez powoda prawa w zgłoszeniu przysługującemu mu roszczenia odszkodowawczego skarżąca wiązała z wyrządzeniem jej szkody majątkowej przez

sprzedaż majątku ruchomego poniżej wartości, naruszenie tajemnicy Spółki, a także zakazu konkurencji. Nie jest w tych okolicznościach jasne jakie szczególnie dotkliwe i nieakceptowalne dla pozwanej skutki miałyby spowodować uwzględnienie powództwa. Skarżąca nie wyjaśniła w szczególności z jakich przyczyn zamiast korzystania z dostępnych jej i adekwatnych do tych twierdzeń środków prawnych, w tym między innymi zarzutu potrącenia mającego jej przysługiwać roszczenia odszkodowawczego, sięgnęła po wyjątkowy zarzut z art. 5 k.c. Nie można zatem przyjąć, że stanowisko Sądu Apelacyjnego odmawiające stosowania art. 5 k.c. jest oczywiście błędne i uzasadnia ingerencję Sądu Najwyższego w tym zakresie.

Po drugie, Sąd Apelacyjny podzielił stanowisko Sądu Okręgowego, że zastrzeżenie na rzecz powoda odszkodowania w związku z planami zmiany zarządu było uzasadnione specyfiką spółki giełdowej. Stanowisko skarżącej nie odnosi się do tych okoliczności, a dotyczy zdarzeń mających świadczyć o działaniu przez powoda na szkodę spółki, co nie dostarcza argumentów przemawiających za błędną oceną Sądu Apelacyjnego, że w okolicznościach sprawy brak podstaw do stosowania art. 5 k.c.

Z przytoczonych względów na podstawie art. 398¹⁴ k.p.c. Sąd Najwyższy orzekł, jak w sentencji, a o kosztach postępowania kasacyjnego na podstawie art. 98 § 3 i art. 98¹ § 1¹ w związku z art. 391 § 1 i z art. 398²¹ k.p.c. oraz § 10 ust. 4 pkt 2 i § 6 pkt 7 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (tekst jedn. Dz.U z 2023 r., poz. 1964, ze zm.).

[A.T.]

[ał]